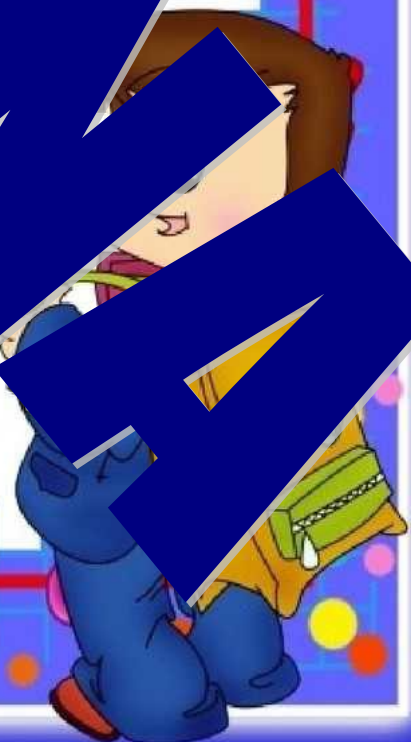

WELLES ELEMENTAR

MATEMATIKA

*akademik va umumiy shkilotlarida
bolalarni matematik tasavvurlarni
shakllantirish (metodikasi)*

Sentabr oy mavzusi: Ona yurtim – O‘zbekiston.

Hafta mavzusi: Mening jonajon O‘zbekistonim.

Sentabr oy mavzusi: Ona yurtim – O‘zbekiston.

Hafta mavzusi: Mening jonajon O‘zbekistonim.

Mavzu: Ona bo‘lib turishni to‘g‘ri va teskari sanash malakalarini mustahkamlash

Maqsad:

- Bolalarga ona bo‘lib turishni to‘g‘ri va teskari sanashni o‘rgatishni davom ettirish.

Kutilayotgan natijalar:

- 10 gacha bo‘lib turishni to‘g‘ri va teskari sanash ko‘nikmasini mustahkamlash.

Kerakli jihozlar:

- Har bir bolaga bosma raqamlar yozilgan yasalgan toj (tojga 1 dan 10 gacha raqamlar yozilgan) beriladi. Har bir tojdan 2 tadan bo‘ladi)
- Raqamlar yozilgan kubiklar beriladi.

Tarbiyachi: Bolajonlar, sizlarga ona bo‘lib turishni to‘g‘ri va teskari sanashni o‘rganib olgansizlar to‘g‘rimiz. «Ona bo‘lib turishni to‘g‘ri va teskari sanash» bo‘linib musobaqa o‘ynaymiz. 1-guruhga «To‘g‘rivoylar» guruh, 2-guruhga «Teskari rivoylar» deb nom qo‘yib olamiz.

1-shart.

Tarbiyachi: Har ikki guruhga 1 dan 10 gacha bo‘lib turishni to‘g‘ri va teskari sanash yozilgan toj tarqataman. Ikki guruh bolalari aralashib yurasin. «Bosh tojdagi raqamga qarab 1 dan 10 gacha tartib bilan terilgan toj» deb nom qo‘yib olamiz. Har bir guruh, o‘zining guruhi bilan 1 dan 10 gacha tartib bilan terilgan toj beradi. Qaysi guruh 1-bo‘lib turib olgan bo‘lsa, o‘sha guruh 1 dan 10 gacha tartib bilan terilgan toj beradi. Berishda har bir bola o‘z raqamini aytadi.

«Hamma bolalar aralashib yuringlar, endi har bir guruhga 1 dan 10 gacha tartib bilan terilgan toj beriladi», desam 10 dan 1 gacha tartib bilan terilgan toj beriladi. Qaysi guruh 1-bo‘lib turib olgan bo‘lsa, o‘sha guruh 1 dan 10 gacha sanab beradi. Sanab berishda har bir bola o‘z raqamini aytadi.

Qaysi guruh tez va to‘g‘ri turib olsa, sonlarni to‘g‘ri sanab beradigan guruh golib bo‘ladi. Topshiriqlarni to‘g‘ri bajargan guruhga doyra takli berib boriladi.

2-shart.

Tarbiyachi: Bolalarga yozilgan raqamlarni ko'rib turibsizlar. Men ularni tartibsiz holatda qo'yib qo'ldim. Hozirgi shartimizda sizlar navbat bilan kelib raqamlarni 10 dan 1 gacha to'g'ri berib berasizlar. Har bir guruhdan birinchi kelgan bola 10 gacha to'g'ri beradi va sanaydi, 2-bola 1 dan 10 gacha to'g'ri tartibda teradi va sanaydi, 3-bola 10 dan 1 gacha to'g'ri teradi va sanaydi, 4-bola to'g'ri teradi va sanaydi, shu tartibda o'yin davom etadi. Bolalari topshiriqlarni tez va xatosiz bajarsalar, shu guruh golib bo'ladi.

2-shart.

Tarbiyachi: Bolalarga «*Qizil va qora*» o'yinini o'ynaymiz.

O'yinning boshlanishi: Bolalar o'zlarini yig'irladilar va ko'zlarini yumadilar. Tarbiyachi ulardan birini yashirib qo'yadi. Bolalar ko'zlarini ochib bir-birlariga qaraydi va qaysi sondagi bola oralarida yo'qligini topish uchun ko'zlarini to'g'ri topsa o'sha guruh g'olib bo'ladi.

Musobaqa yakunida g'olib g'angani aniqlaydilar va g'olib guruh aniqlanadi.

Bolalar bilimini tekshirish uchun savollar:

1. 1 dan 10 gacha bo'lgan raqamlarni tartibda avvalo qaysi raqam aytiladi?
  2. 1 va 10 sonlari orasida qanday son bor?
  3. To'rtidan oldingi va keyingi son qaysi?
  4. 10 dan 1 gacha teskari sanab bering.
  5. 3 va 5 sonlari orasida qanday son bor?
  6. To'qqizdan oldin qaysi son keladi?
  7. 6 va 8 sonlari orasida qanday son bor?
  8. Barmoqlaringiz nechta tartib bilan sanab bering.
- Faoliyat yakunida bolalarni rag'batlantirish.

Sentabr oy mavzusi: Ona yurtim – O'zbekiston.

Hafta mavzusi: Mening jonajon O'zbekistonim.

Sentabrning 1 – haftasi

Faoliyat turi: Elementar matematika 2

Mavzu: Ko'pburchak bilan tanishtirish

Maqsad:

- Bolalarda ko'pburchaklar haqida tasavvur hosil qilish.

Kutilayotgan natija:

- Bolalar ko'pburchaklar haqida bilib oladilar.

Kerakli jihozlar:

- Har xil rangdagi, ko'rinishdagi va kattalikdagi uchburchaklar (5 tadan 10 tagacha bo'lishi mumkin)
- Har xil rangdagi, ko'rinishdagi va kattalikdagi to'rtburchaklar (5 tadan 10 tagacha bo'lishi mumkin)
- Beshburchak, oltiburchak va sakkizburchakli shakllar (har bir bolaga 1 tadan)
- Qalam, rangli qog'ozlar, qaychi (har bir bolaga)
- 4 metr lenta

Faolitning borishi:

Tarbiyachi: Bolajonlar, mana bu chiroyli qutichada turli geometrik shakllar bor. Mana bu shakllar qanday nomlanadi? Ular bir-biridan nimasi bilan farq qiladi?

Tarbiyachi qutidan turli rangdagi, ko‘rinishdagi va kattalikdagi uchburchaklarni olib doskaga terib chiqaradi. To‘g‘ri uchburchaklarning rangi har xil, har xil ko‘rinishda va kattalikda, lekin ularning hammasi uchburchakdir.

Tarbiyachi qutidan turli rangdagi, ko‘rinishdagi va kattalikdagi to‘rtburchaklarni olib doskaga terib chiqaradi. To‘rtburchaklarning rangi har xil, har xil ko‘rinishda va kattalikda, lekin ularning hammasi to‘rt burchakdir.

Uchburchaklar va to‘rtburchaklarning bir-biriga o‘xshash jihatlari ham bor: uchburchakda ham, to‘rtburchakda ham uchburchaklar va uchlar bor. Bu shakllarning nechta burchagi bor? To‘g‘ri uchburchakda uch burchak bor, to‘rtburchakda 4 ta burchak bor. Demak bu shakllarning o‘xshash jihatlari uchburchak va to‘rtburchakning ham ularni bitta so‘z bilan aytish mumkin. Bular- ko‘pburchaklar deyiladi. Uchburchak va to‘rtburchaklari bundan ham ko‘plari bo‘ladi, masalan: beshburchak, oltinburchak, sakkizburchak, yolg‘on burchaklar. Ana bu ko‘p burchaklarning burchaklarini sanab ko‘ramiz.

Tarbiyachi qutidan uchburchak, to‘rtburchak, sakkizburchakli shakllarning burchaklarini sanab ko‘radilar.

Bolalar uchun amaliy mashg‘ulot

Tarbiyachi: Bolajonlar, uchburchakni olib oldingizdagi oq qogozga qo‘yib chizasiz. Endi bu ko‘pburchakni qirqib bo‘lganimizdan keyin burchaklarini sanaymiz. Bolajonlar, xonamizdagi nimalar ko‘pburchak shakllarga o‘xshaydi? To‘g‘ri, stolning yuzasi to‘rtburchak shakliga o‘xshaydi. Menda toj beshburchak shakliga o‘xshaydi va hakoza.

Bilimlarni mustahkamlash uchun «Uchburchakning yulduzli» o‘yini

O‘yin uchun 4 metr uzunlikdagi ipning bir uchini ustingizga tutqub qo‘yiladi. Bolalar oldin 3, 4, 5 tadan kichik guruhlariga bo‘linib o‘yin 6 metr uzunlikdagi ipni o‘z ichiga olib kichik burchaklarni yasaydilar.

O‘yin qoidasi: Lentani 5 ta bola 5 jihatda o‘z ichiga olib taranglashtirib ko‘pburchak shaklini chiqaradilar. Tomashabin bo‘lib barcha bolalar har bir tomonda haroyli yasalgan ko‘pburchaklarni olqishlaydilar. O‘yin shu tarzda davom etadi.

Bolalar bilimini tekshirish va mustahkamlash uchun savollari:

1. Uchburchakni ko‘pburchak deyishimiz mumkinmi?
2. To‘rtburchak ham ko‘pburchakmi?
3. Ko‘pburchaklarni nima uchun ko‘pburchak deymiz?
4. Qanday ko‘pburchaklarni bilasiz?
5. Xonamizdagi nimalar ko‘pburchak shakllariga o‘xshaydi?
6. Beshburchak shaklining nechta tomoni va nechta burchagi bor?

Faoliyat yakunida bolalarni rag‘batlantirish.

Sentabr oy mavzusi: Ona yurtim – O‘zbekiston.

Hafta mavzusi: Mening shaxrim mening maxallam.

Sentabrning 2 – haftasi

Faoliyat turi: Elementar matematika 3

Mavzu: Narsalarni bo‘lish usuli bilan 2 ta teng qismga bo‘lishni o‘rganish. Maqsad:

- Bolalarda butun va qism haqida tushuncha hosil qilish.

Kutilayotgan natijalar:

- Bolalar butun va qismni farqlashni bilib oladilar.
- Bolalar butun va qism soʻzlarini nutqta toʻgʻri ishlatishni oʻrganadilar.

Kerakli jihozlar:

- Har bir bolaga 2 ta toʻgʻri toʻrtburchak shaklidagi qogʻoz varagʻi va qaychi.
- Har bir bolaga 2 ta beshburchak shaklidagi oq qogʻoz
- “Domino” oʻyin kartochkalari.

Faolitning borishi:

Tarbiyachi: Bolajonlar, butunga toʻgʻri toʻrtburchak shaklidagi qogʻoz varagʻini olamiz. Uning uchlarini qaychi bilan buklaymiz. Buklangan chizigʻidan yaxshilab barmoq yuritib chiqamiz. Endi qogʻozni 2 ta teng qismga boʻlib buklangan chiziqdan qirqamiz. Bitta katta qogʻozni oʻrtasidan boʻlib, 2 ta teng boʻlak hosil qildik. Bu boʻlaklar qanday shaklga oʻxshaydi. Toʻgʻri toʻrtburchak shakliga. Bu boʻlaklar varaqning qanday qismi deyishimiz ham mumkin. Endi bolajonlar, boʻlaklardan birini varaq ustiga qoʻyib taqqoslab koʻramiz-qaysi katta? Qaysi kichik?

Toʻgʻri toʻrtburchakni 2 ta teng qismga boʻlib, bitta boʻlak butun varaqdan kichik.

Endi bolajonlar, 2 ta boʻlakni birlashtirib butun varaqni yasaymiz. Butunga teng boʻldimi, yoʻqmi?

Biz 2 ta yarim boʻlakni qoʻyib butun toʻgʻri toʻrtburchakni hosil qildik. Butun shaklni 2 xil usulda boʻyiga yoki eniga boʻlib boʻladi. Qanday usulda boʻladi? Qaysi usulda boʻladi?

Bolalar uchuy amaliy ish.

Tarbiyachi: Bolajonlar, endi hammasini oʻldirib butun varaqni olib mustaqil holda uni 2 ta teng qismga boʻling.

Jamolbek, tushuntirib beringchi, bitta boʻlak butun varaqdan qanday qism butundan kichkinami, kattami? (3-4 ta boladan soʻraladi)

Qismlarni butun ovalning ustiga qoʻyib oʻrnatib koʻramiz.

Tarbiyachi: Bolajonlar, hozir hammamiz butun varaqni yarimta qismga boʻlib yasaymiz. Yarimta qismlarni yarimta qovun shakliga keltiramiz.

Buning uchun oval shaklidagi qogʻozga qalam bilan chiziq chiqarib unimizning rangi qanday boʻlishini xohlasak oʻsha rangda (sariq, yashil, koʻk) chizib beramiz. Men qanday rangda boʻldi.

Endi ovalning qismlaridan qovunni yarimini oʻxshatib chizib beramiz. **Uchburchakni mashq.**

Tarbiyachi: Bolajonlar, bir qator boʻlib turib olinglar. Men «desam» shaklida turib olasizlar. «2 ta kvadrat» desam, darrov 2 ga boʻlinib, 2 ta kvadrat boʻlib turib olasizlar. Men «doyra» desam, darrov 2 ta doyra boʻlib turib olasizlar. «2 ta doyra» desam, darrov 2 ta doyra boʻlib turib olasizlar. «Uchburchak» desam, uchburchak shaklida, «2 ta uchburchak» desam, 2 ta uchburchak shaklida turasizlar.

Bolalar bilimshah mustahkamlash uchun oʻyin: “Qiziqarli domino”

“Domino” oʻyini uchun tayyorlangan kartochkalarda butun va yarimta holda turib boʻladigan shakllar: uchburchak, beshburchak, oltiburchak, sakkizburchak, kvadrat, doyra, uchburchak, beshburchak, oltiburchak, sakkizburchak, kvadrat, doyra.

Bolalar bu kartochkalarni boʻlib oladilar va domino oʻyini qoidalariga rioyati bilan oʻyin davomida qanday shaklning butun yoki qismni qoʻyganligini ovoz chiqarib aytib beradilar.

Bolalar bilimni tekshirish va mustahkamlash uchun savollar:

1. Ikkita qismdan nechta butun yasash mumkin?
2. Bitta butunni nechta qismga boʻldik?
3. Butun kichkinami yoki qismmi?
4. Qanday holda qism hosil boʻladi?
5. Butun kattami yoki qism kattami?
6. Butun qovunni necha qismga boʻldik?
7. Toʻgʻri toʻrtburchakning 2 dan bir qismini koʻrsating.
8. Domino oʻyini qaysi shakllarning butun va yarimta qismlari yordamida oʻynadik?

Faoliyat yakunida bolagarni ragʻbatlantirish.

9-soniy mavzusii: Ona yurtim – O‘zbekiston.

10-soniy mavzusii: Mening shaxrim mening maxallam.

11-soniy mavzusii: 2023-yilning 2 – haftasi

Faoliyat: 1. 2023-yilning 2 – haftasi

Mavzu: Qog‘oz va ruchka bilan turli namunalar vaziyatini aniqlash bo‘yicha mashqlar

Maqsad:

- Fazoviy tasvirlarni ko‘rsatish va vaziyatini aniqlay olish ko‘nikma va malakasini mustahkamlash.

Kutnlayotgan natijalar:

- Narsalarning vaziyatini aniqlay olish.

Kerakli jihozlar:

- Oq qog‘oz, ruchka

Faolitning borishi:

Tarbiyachi: Bolalar, bizning atrofimizda joylashgan narsalar qaysi tomonimizda joylashganini bilib olishimiz zarur. Biz bu narsalarni aniqlay olishimiz mumkin. Agar biz o‘ng, chap, yuqori, pastni yaxshi bilmasak, qiyinchiliklar bilan qolmaymiz.

Sizlarga bir voqeani hikoya qilib beraymiz.

Lolaxon degan qiz bor ekan. U buvisi bilan yashayotibdi. Buvisi Lolaxonni ko‘rib juda ham xursand bo‘libdi. U buvisinikida qizni ko‘rib qizni buvisi Lolaxonni chaqirib: “Qizginam, mana bu kosani o‘ng tomondagi qo‘shni” debdi. Lolaxon hayron bo‘lib turgan ekan buvisi “darvozadan chiqib ko‘ring, Lolaxon bo‘lsa o‘ng va chapni bilmas ekan. U darvozadan chiqib chap tomondagi qo‘shni ko‘rib beribdi. Bir ozdan so‘ng chap tomondagi qo‘shni: ”Bu kosani nimaga o‘ng tomondagi qo‘shni ko‘ring kosamiz emas”, deb kosani qaytarib olib chiqib beribdi. Lolaxon bu kosani ko‘rib qolibdi. Keyin esa, buvisi Lolaxonga o‘ng va chap qaysi tomon ekanini ko‘rsatib beribdi. Buvisi qo‘yibdi.

Bolalar, hozir sizlar bilan qog‘oz varag‘ida turli shakllar chizishni o‘rganishini o‘rganishlaringiz uchun mashq qilamiz. Mana, qog‘oz dosonida turli shakllar chizish uchun qog‘ozning o‘rtasiga doyra shaklini chizaman- bu favvora. Favvorani o‘ng tomon uchun ishlatishga eng qulay bo‘lgan qo‘limiz o‘ng tomonimizda joylashtirish uchun chizaman. Chap tomonga esa uy tasvirini chizaman. Favvoradan yuqoriga mashinani chizdim. Hozir arava bilan mashinani favvora atrofida qanday yurgizishni ko‘ramiz. Mashina uchun chap tomondan yo‘l belgilaymiz. Lekin, mashinani o‘ng tomon tomonga yuradi. Arava esa o‘ngroq tomonga yuradi.

Bolalar uchun amaliy ish.

Har bir bola stol iga oq qog‘oz (katak chiziqli) va ruchka qo‘yiladi. Bolalar o‘zlarining oldilaridagi qog‘ozning o‘rtasini qanday topish mumkinligini tushintiradi. Bolalar qog‘ozni to‘rtta katakga oldin kvadrat chizadilar va keyin bu kvadratdan doirani chizadilar. Bolalar qog‘oziga tasvirlangan shakllarni aytib turadi, bolalar chizadilar. Bolalar shakllarini kataklarni sanab chizishga harakat qilishlari kerak.

Tarbiyachi bolalarning ishini kuzatadi va yordam beradi.

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com. veb-sayiti orqali o'zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab oling.

Bizning hizmatimizdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling.

Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

+99890-530-88-18 nomerga murojaat qilishingiz jek456 izlab telegramga yozishingiz yoki shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi. 98 listdan iborat elementar matematika kitobini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

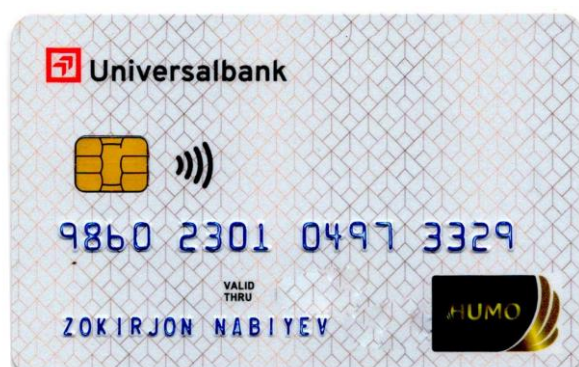
Narxi: 15 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@maktabgacha_tt

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi. To'liq holda olganingizdan so'ng: Faqat o'zingiz uchun foydalaning. Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham. Internet orqali veb-saytlarga joylamang. Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.